

de Sprokkel

vrijzinnig humanistisch tijdschrift
regio Westhoek Noord

HERFST 2024

Is eeuwige vrede een utopie?

V.U.: Marc Van Muylen, Galloperstraat 48, 8670 Koksijde | Verschijnt driemaandelijks | oktober - november - december | 13de jaargang nr. 2

Afgiftekantoor: Gent X
P913985 - BC31649

de Sprokkel

de Sprokkel | 13de jaargang nr 2
oktober - november - december 2024
Verschijnt driemaandelijks

Verantwoordelijke uitgever: Marc Van Muylen
erkenningnummer: P913985

PB nummer: BC31649

Vrijzinnig Huis Koksijde

Galloperstraat 48

8670 Koksijde

M 0498 56 61 30

Contactadres Vrijzinnig huis Koksijde

Voorzitter: Joeri Stekelorum

T 058 52 08 94

vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com

www.vrijzinnighuiskoksijde.be

kernredactie

Lieve De Cuyper

Andre Laveyne

Ard Van Moer

Marc Van Muylen

droegen ook bij aan dit nummer

Chris Asseloos

Bram Boxhoorn

Robert Claes

Dominiek Dendooven

Simon Gronowski

Tom Sauer

Joeri Stekelorum

Rahele Tajic

Pink Panther

Bericht aan de lezers en de auteurs

Dit tijdschrift wordt gratis verspreid binnen de vrijzinnig humanistische gemeenschap regio Westhoek Noord. Wens je dit tijdschrift te ontvangen stuur dan je adresgegevens naar vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com. Je gegevens worden, behoudens bezwaar, opgenomen in een bestand beheerd door het huisvandeMens Diksmuide en uitsluitend gebruikt voor de verspreiding van dit tijdschrift.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de door derden geleverde artikels. De kernredactie behoudt zich het recht om ingeleverde artikels te wijzigen, in samenspraak met de auteurs.

Inhoud

Editoriaal	2
Actueel	3
Column.....	4
Hoofdartikels	5-14
Gedicht	14
Jonkies	15
Activiteiten in de regio	16-18
HuisvandeMens	19
Lokale vereniging	20-23
Boekbespreking	24-25
In de kijker	26-27
Kunst-Zinnig	28
Techwijs	29
De Nacht 2024	30-31

Editoriaal

Dag vrijzinnige vrienden,

Ik ben zeker dat jullie van de heerlijk lange dagen van de zomer hebben genoten. Een zomer die we nu moeten inruilen voor de herfst, een seizoen waarin we de natuur stilaan in een winterslaapje zien gaan.

Ons Vrijzinnig Huis Koksijde gaat niet in winterslaap. Integendeel, we hebben een druk najaar. De verenigingen die bij ons actief zijn hebben alvast enkele interessante voordrachten gepland. De doorstart van Humanistisch Verbond Westhoek maakt me bijzonder blij. De toekomst van de vrijzinnige feesten voor onze 6- en 12-jarigen is in de regio dan ook verzekerd. Ik wens het nieuwe bestuur alvast veel succes toe.

Ook het huisvandeMens kan haar dienstverlening verder verzekeren. Vrijwilliger Carla zorgt voor de nodige continuïteit in de morele dienstverlening. Maak er gebruik van!

Noteer alvast het weekend van vrijdag 18 oktober tot zondag 20 oktober met stip in je agenda. Ons nieuw project Kunst-Zinnig wordt immers een topper en uniek in de regio. Twee duo's van kunstenaars gaan met elkaar én met het publiek in dialoog over hun werk. Het thema van deze eerste editie, verbondenheid/verbinding, sluit perfect aan bij onze vrijzinnige overtuiging.

In november starten we met een ander initiatief: De bibliotheek van het Leven. We luisteren naar het levensverhaal van twee mensen die in hun leven door ziekte zeer slechtiend geworden zijn, maar nooit het optimisme hebben verloren.

Tijd voor ontspanning is er op 24 november met Herinneringen in Liedjes en op 15 december met de fotoreportage over IJsland, 50 tinten groen.

Ik ben er zeker van dat ik jullie op een van deze activiteiten zal mogen verwelkomen.

Het thema van dit nummer, Is eeuwige vrede een utopie?, nodigt alvast uit tot bezinning en reflectie over wat er, ook dicht bij huis, in de wereld aan het gebeuren is. Veel leesgenot!

Joeri Stekelorum
voorzitter Vrijzinnig Huis Koksijde

Word fan van Vrijzinnig Huis Koksijde op facebook!
www.facebook.com/vrijzinnighuiskoksijde

Nieuwe start voor het Humanistisch Verbond Westhoek

Waarvoor staat het Humanistisch Verbond (HV)?

HV is een sociaal-culturele organisatie die vrije meningsuiting en zelfbeschikking centraal stelt. De vereniging verdedigt het recht op abortus en euthanasie en bevordert het debat over ethische vraagstukken. Het doet aan vrij onderzoek en gelooft in mensen en argumenten. Het streeft naar een evenwicht tussen vrijheid, gelijkheid en solidariteit, en respecteert pluralisme en verdraagzaamheid, zolang dit in lijn is met seculiere democratische waarden. HV laat zich leiden door verlichtingswaarden en mensenrechten.

Lentefeesten en feesten vrijzinnige jeugd

Een belangrijk element in de werking van het Humanistisch Verbond is de organisatie van de lentefeesten (6-jarigen VLF) en feesten vrijzinnige jeugd (12-jarigen FVJ), o.m. in de Westhoek, waar de feesten georganiseerd worden door HV Westhoek. Deze 'overgangsfesten' die ieder jaar aan populariteit winnen, worden in goede banen geleid door de vele vrijwilligers van de afdeling, in samenwerking met de leerkrachten niet-confessionele zedenleer en met ouders en ondersteunende sympathisanten. De feesten vormen een belangrijk moment in de opvoeding en ontwikkeling van kinderen en jongeren op betekenisvolle leeftijden en zijn ook een jaarlijks terugkerend feestelijk hoogtepunt van gemeenschapsvorming voor tienduizenden enthousiaste volwassenen.

Wens je lid te worden van de afdeling HV Westhoek of heb je vragen, neemt dan contact op met Marc Van Muylem via vanmuylem@skynet.be

Bestuursleden: HV Westhoek nr. 835:

Ere -voorzitter: Francine Wandelaere

Voorzitter: Christian Asseloos

Ondervoorzitter: Ann Cordy

Penningmeester: Eugene De Picker

Secretaris: Ivan Vansevenant

Bestuursleden: Chris Depecker - contactpersoon/ brug leerkrachten en feesten,

Alain Deboyser – brug leerkrachten en feesten, Marc Van Muylem – contactpersoon met HV nationaal / HV West-Vlaanderen

TechWijs - Festival van Innovatie & Educatie voor elke generatie in Oostende

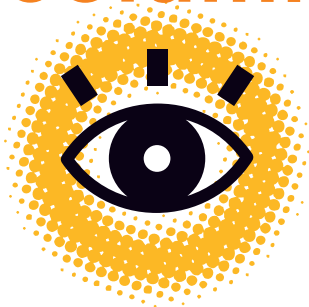
Op zaterdag 19 oktober organiseert het VLC De Geuzetorre Oostende met de steun van deMens.nu West-Vlaanderen een festival rond innovatieve technologie. Dit event vindt plaats in het VLC in de Kazernelaan 1 en loopt van 10u30 tot 22u.

Via interactieve demonstraties gecombineerd met lezingen kan een breed publiek kennis maken met de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van robotica, Artificiële Intelligentie, Virtual Reality, the Internet of Things,... De thema's worden zowel vanuit een informatieve, educatieve, filosofische, ethische als humoristische invalshoek belicht. TechWijs maakt je wegwijs in de wereld van morgen. Bereid je voor op robots, drones, avatars, VR-games en meer! De toegang is gratis. Alle nieuws en info over het festival kan je volgen via <https://www.facebook.com/techwijsfestival>, het programma kan je terugvinden op www.techwijsfestival.be.

Dienstverlening huisvandeMens in Koksijde

Vanaf september kan je elke 1e en 3e vrijdag van de maand van 9u30 tot 12.00u terecht bij vrijwilliger Carla Nelissen in het Vrijzinnig Huis Koksijde voor gespreksbegeleiding of wilsverklaringen, dit op afspraak via tel 058 52 08 94.

De kijk van ... Ard

Het vorige nummer van De Sprokkel was gewijd aan het vooruitgangsoptimisme. Uit de verschillende bijdragen in dat nummer bleek dat humanisten over het algemeen optimistisch zijn en ervan overtuigd zijn dat de mensheid haar lot in eigen handen kan en moet nemen, dat zij zich kan ontwikkelen en haar eigen levensomstandigheden kan verbeteren. Zal de mensheid er dan uiteindelijk in slagen al haar problemen te overwinnen? Of is het al te optimistisch, te naïef, om deze hoop te koesteren?

Oorlog, honger, de pest (of pandemieën in het algemeen) en de dood zijn de grote gesels van de mensheid, de vier zogenaamde “ruiters van de Apocalyps”. Deze gesels zijn zo oud als de mens zelf. Zullen we ooit definitief met deze verschikkingen kunnen afrekenen? De dood is een deel van onze *condition humaine*, en we doen er goed aan ons af te vragen of we haar eigenlijk wel willen overwinnen. Het eeuwige leven en zelfs de eeuwige jeugd lijken me op termijn immers... doodvermoeiend. De pest is nu onder controle en nieuwe uitbraken ervan kunnen snel beheerst worden, maar de coronacrisis herinnerde ons eraan dat nieuwe virussen, ziekten en pandemieën de mensheid nog steeds hard kunnen treffen. Wetenschappelijke vooruitgang zorgde ervoor dat we tegenover deze beproeving niet meer zo machteloos staan als enkele eeuwen geleden, maar voorlopig is er geen manier om te verhinderen dat dergelijke crisissen zich opnieuw voordoen.

De dood en een nieuwe ‘pest’ kunnen ons dus nog steeds onverhoeds overvallen. Tegenover deze kwellingen moet de mensheid het hoofd buigen, al kan ze wel het leed verzachten dat ermee gepaard gaat. Honger en oorlog daarentegen kunnen vermeden worden. Door extreme weersomstandigheden kunnen oogsten mislukken en in het verleden waren hongersnood en armoede hiervan vaak het noodlottige gevolg. In onze huidige, geglobaliseerde wereld zou het echter toch mogelijk moeten zijn iedereen

in alle omstandigheden genoeg eten te geven. Van alle al vermelde calamiteiten is oorlog, theoretisch gezien, nog de eenvoudigste om definitief mee af te rekenen: het volstaat immers om nooit meer te vechten...

Juist omdat oorlog en honger door een betere verstandhouding, een betere organisatie en betere communicatie uitgeroeid zouden kunnen worden, zijn deze verschijnselen een schande en de mens onwaardig. Van de vier genoemde gesels is oorlog zonder twijfel de meest mensonwaardige. Mensen worden door een oorlog immers gedwongen te handelen in volstrekt immorele situaties. De Gulden Regel stelt: “Wat gij niet wilt dat u geschiedt, doet dat ook een ander niet”. Volgens deze regel mag je een ander niet

doden als je zelf niet gedood wil worden. Op het slagveld geldt echter een andere wet, namelijk: “Dood, of gij zult gedood worden”. Men wordt er gedwongen te kiezen tussen het eigen leven en de morele principes die men huldigt, en dat maakt oorlog verwerpelijk.

Volgens mij is geen enkel opperwezen, geloof, gedachtegoed of land dat zijn volgelingen, aanhangers of burgers verplicht om ervoor te vechten en eventueel te sterven het waard ervoor te vechten of te sterven. John Lennon zingt: “*Imagine there’s no countries / It isn’t hard to do /*

Nothing to kill or die for / And no religion, too”.

In bepaalde omstandigheden zou ik waarschijnlijk wel bereid zijn mijn leven op het spel te zetten voor de democratie, of voor zekere vrijheden en principes, maar wie mij hiertoe zou willen *dwingen*, kan mijn rug op. Als we meer mensen ervan zouden kunnen overtuigen een dergelijke pacifistische houding aan te nemen, wordt eeuwige vrede misschien mogelijk. Is deze hoop utopisch?

“*You may say I’m a dreamer / But I’m not the only one / I hope someday you’ll join us / And the world will be as one*”.

Ard Van Moer

Het toeval regeert de wereld

1. Misdaad

De nazi's hebben mijn moeder en zus vermoord in de gaskamer van Auschwitz-Birkenau.

Mijn vader stierf in wanhoop in juli 1945.

Toen ik zelf 11 jaar oud was, op 17 maart 1943, namen de nazi's mij mee en gooiden mij in een kerker, de kelder van de Gestapozetel aan de Louizalaan in Brussel. De volgende dag sloten ze mij op in de Dossinkazerne in Mechelen (het Belgische Drancy, het Belgische Westerbork of het Vught). Na één maand moest ik op 19 april 1943 in een veewagen stappen. Het was het 20e konvooi dat 1600 mensen naar een onbekende bestemming deporteerde. Ik wist niet dat ik ter dood was veroordeeld en dat deze trein mij naar de plaats van mijn executie zou brengen. Door een wonder sprong ik uit de trein en ontsnapte. En dit allemaal omdat mijn ouders in de joodse religie geboren waren.

2. Ik was een slachtoffer van extreemrechts

Extreemrechts is een gevaar voor de mensheid en voor de jeugd.

Het is de bakermat, de wieg van het nazisme, fascisme, racisme, antisemitisme waarvan ik het slachtoffer was, haat.

Er zijn twee eerste manieren om het te bestrijden:

- de plicht van geheugen, informatie, onderwijs; ik steun bijvoorbeeld de "8 mei-coalitie", een beweging van Ellen De Soete;
- verkiezingen: je mag niet op extreemrechtse partijen stemmen; niet iedereen die op Le Pen in Frankrijk of op het Vlaams Belang in België stemt, is fascist, maar zij hebben ongelijk of zijn bedrogen.

3. Bestrijd het antisemitisme

Mijn vader was erg religieus en gaf mij een religieuze opvoeding, uiteraard joods. Na mijn ontsnapping (19 april 1943) en zelfs na de bevrijding (3 september 1944) en na de oorlog bad ik elke dag tot God om Hem te vragen mijn moeder en mijn zus aan mij terug te geven. Ik was er zeker van dat ze terug zouden komen omdat ik volledig op God vertrouwde. Maar ze kwamen niet terug en na meer dan drie jaar tevergeefs te hebben gebeden, legde ik me neer bij hun dood en verloor ik mijn geloof. Ik zei tegen mezelf dat als God bestond, hij dit niet zou hebben toegestaan. Ik begreep dat het de mens was die God heeft geschapen en niet andersom. Ik werd atheïst. Maar ik bekritiseer geen gelovigen en ik respecteer alle religies.

4. Vriendschap en vergeving

In 2012 nodigde een 16-jarige jongen die ik niet kende mij uit voor een ontmoeting met Koenraad Tinel, zoon van een nazi, een flamingo uit Gent die Hitler aanbad en zijn twee oudste zonen naar de Waffen-SS stuurde.

Maar Koenraad was pas zes jaar oud toen de nazi's België in 1940 aanvielen en is niet verantwoordelijk voor de ideeën van zijn vader. Zijn vader stierf in 1964 zonder ooit zijn misdaden te hebben erkend of betreurd, en liet zijn schuldgevoel achter op de rug van Koenraad, die in opstand kwam door in een boek het duistere verleden van zijn familie te onthullen.

Toen ik Koenraad zag, zei hij tegen mij: "Toen ik je verhaal las, moest ik huilen". Ik antwoordde: "De kinderen van de nazi's zijn niet schuldig". Deze eenvoudige, voor de hand liggende woorden hadden een groot effect op hem omdat ze afkomstig waren van een slachtoffer van de nazi's. Er ontstond een geweldige vriendschap tussen ons. Het jaar daarop vertelde hij me dat zijn broer mijn verhaal kent en mij wil zien. Deze broer was mijn nazicipier in de Dossinkazerne, die mij met de punt van zijn geweer in de dodenwagen leidde, evenals mijn moeder en mijn zus en zoveel andere mensen. Toen ik hem zag, smeekte hij mij,

smeekte om mijn vergeving, vertelde me dat hij spijt had van wat hij had gedaan en gaf uiting aan zijn berouw. Ik voelde dat hij oprecht was en dat hij geen ander belang had dan zijn geweten te sussen. Ik vergaf hem. Als ik heb kunnen vergeven, komt dat omdat ik ondanks mijn pijn nooit haat heb gevoeld.

5. Het Israëliisch-Palestijnse conflict

Hoewel ik atheïst werd en afstand nam van het jodendom, voel ik mij toch bezorgd over dit conflict. In het Midden-Oosten zijn er twee volkeren: het Palestijnse volk en het Israëliische volk, beiden respectabel en vertederend. Ze botsen al jaren, met momenten van toenemend geweld.

In dit conflict ben ik neutraal, kies ik voor niemand partij behalve voor de slachtoffers; alle levens zijn gelijk en het leven van een Palestijns kind heeft evenveel waarde als dat van een Israëliisch kind. Ik sta aan de kant van de vrede: deze twee volkeren zijn gemaakt om met elkaar overweg te kunnen en op een dag, zo snel mogelijk, zullen ze vrede sluiten, daar ben ik van overtuigd. Er is geen eeuwige oorlog en vriendschap zal zegevieren over haat.

Of het nu om 1, 2 of 3 staten gaat, er is maar één voorwaarde: iedereen moet overal dezelfde rechten hebben.

Het leven is mooi, maar het is een voortdurende strijd. Niemand is veilig voor uitdagingen, maar als ze zich voordoen, moeten we ze met moed tegemoet treden.

Ondanks de tragische gebeurtenissen uit het verleden, zoals de gebeurtenissen die ik als kind heb meegemaakt, en die van vandaag, omdat er zelfs nog vandaag de dag mensen in de wereld zijn die lijden, volkeren die lijden, blijf ik in de toekomst geloven omdat ik geloof in menselijke goedheid.

Lang leve de vrede en vriendschap tussen mensen!

Simon Gronowski

Eeuwige vrede op aarde? Vergeet het maar.

Zal eeuwige vrede altijd een utopie blijven?

Onzekerheid over de richting van de ontwikkelingen in de wereld was een leidend thema het afgelopen jaar. En dat zal het óók in 2024 (oorspr. 2019) blijven, voorspelt **Bram Boxhoorn**.

Dit jaar is de eeuwige vrede op aarde van filosoof Immanuel Kant (1724-1804) wederom niet aangebroken. Journalist Rob Vreeken meldde echter onlangs wél het goede nieuws dat het aantal slachtoffers van oorlogen in de afgelopen tijd aantoonbaar is afgenomen. Dat moge zo zijn, maar er is beslist nog geen dalende lijn waarneembaar in het aantal gewelddadige conflicten in de wereld. De Amerikaanse denktank Council on Foreign Relations uit New York telt in 2018 vijftientig bloedige conflicten in de wereld. Daarvan spelen zich er maar liefst acht in het Midden-Oosten af. Dat is slecht nieuws voor Europa: het risico op een zogenoemde spill over van deze conflicten is veel groter dan de kans op bijvoorbeeld een conflict in de Zuid-Chinese Zee.

WEL OF NIET INTERVENIËREN?

Eeuwige vrede zal altijd wel een utopie blijven. Toch blijft menigeneen zitten met de vraag hoe de conflicten in de wereld aan te pakken. Allereerst komt dan de vraag op of interventie überhaupt wel zo'n goed idee is. Tegenstanders van interventie verwijzen vaak naar de weinig hoopvolle voorbeelden in bijvoorbeeld Afghanistan (2001), Irak (2003), of Libië (2011). Maar de druk van de publieke opinie, zoals in Libië, waar een humanitaire noodsituatie moest worden voorkomen, is enorm.

Is daarbij het onderscheid tussen 'wars of necessity' (zoals de eerste Golfoorlog in Irak in 1991) en 'wars of choice' (de oorlog in Irak in 2003) erg zinvol? Richard Haass, auteur van *War of Necessity, War of Choice* uit 2009, beweert dat zelfs de Verenigde Staten terughoudend moeten zijn met een *war of choice*, vanwege de torenhoge kosten en onvoorspelbare uitkomsten. Tien jaar na het verschijnen van zijn boek is de situatie voor de Verenigde Staten er economisch en militair niet veel beter op geworden. Bovendien voelt de zittende president nog minder dan zijn voorgangers de behoefte om zijn land in een militair avontuur te storten.

Wie neemt bovendien de regie in handen bij een interventie? In feite komen daarvoor maar een paar landen en internationale instellingen in aanmerking, maar het merendeel daarvan is daartoe economisch-militair niet daadwerkelijk in staat. Er zijn daarentegen legio landen, al dan niet via de Veiligheidsraad, die besluitvorming over eventuele interventie politiek kunnen dwarsbomen. Na lange onderhandelingen kan nu pas een missie van de Verenigde Naties (VN) in Jemen onder leiding van de Nederlandse generaal-majoor b.d. Patrick Cammaert starten. Maar in Myanmar konden de VN de moslimminderheid Rohingya niet afdoende beschermen tegen aanvallen van hun eigen overheid.

BEDREIGING VAN VEILIGHEID

De onregelende krachten in deze wereld zijn talrijk en kunnen de liberale wereldorde behoorlijk wat schade berokkenen. Maar wat zijn die krachten? De Amerikaanse historicus Timothy Snyder bestempelt in zijn laatste boek, *The Road to Unfreedom* (2018), de opkomst van autoritaire regimes als een hoofdthema van onze tijd. Een ander hoofdthema betreft de dreiging van een klimatologische ramp, zoals naar voren gebracht door de Duitse historicus en auteur Philipp Blom in zijn boek *Wat op het spel staat* uit 2017. Zijn het deze twee thema's die bepalend zijn voor de toekomstige richting van de internationale verhoudingen? Of moeten we, dichterbij huis, publicist Paul Scheffer volgen? De auteur van *De vorm van vrijheid* (2018) ziet migratieproblemen – de regulering ervan en de integratie van migranten – als de grootste mondiale uitdaging. Misschien wel groter zelfs dan klimaatverandering.

Onzekerheid over de richting van de ontwikkelingen in de wereld is en blijft ongetwijfeld een leidend thema, ook in 2024 (oorspr. 2019). Er waren al weinig 'oude' zekerheden over om ons aan vast te houden, maar 'nieuwe' zekerheden dienen zich nog niet aan. Misschien daarom goed om een 'oude' zekerheid van de Britse staatsman Winston Churchill nog eens te parafraseren: veiligheid is niet alles, maar alles is niets zonder veiligheid.

Bram Boxhoorn

*Historicus en directeur van de Atlantische Commissie
en gastdocent bij Webster University, Leiden*

Vrede, we leren het nooit! Een persoonlijke getuigenis.

Op onze salontafel ligt een verwrongen en roestig stuk ijzer. Het is een stuk oorlogsschroot afkomstig uit Irpin, de voorstad van Kiev waar in maart 2022 hevig slag werd geleverd en waar de Russische invaller in de eerste oorlogsm maand gruweldaden tegen de Oekraïense bevolking heeft gepleegd. U herinnert zich misschien nog wel de beelden van burgers die lukraak op straat waren doodgeschoten.

En dat stukje oorlogsschroot ligt centraal in de meest huiselijke plek van onze woning. In de zithoek waar mijn vrouw en ik -beiden historici- tot rust komen. Het geheel vormt als het ware een dubbele tegenstelling: een brok gruwel uit een macropolitiek gewapend conflict in de gezelligste leefruimte van mijn persoonlijk vredige leventje. Een tegenspraak die ik ook in mijn beroepsleven heb ervaren. Meer dan vijftientig jaar lang heb ik oorlog bestudeerd, als wetenschappelijk medewerker van wat ik zelf het beste oorlogsmuseum ter wereld vind: In Flanders Fields Museum. En dat deed ik vanuit een mooie stad en in een majestueuze omgeving: de Lakenhallen van Ieper, het grootste niet-religieuze gotische gebouw ter wereld (zij het wel grotendeels heropgebouwd in de 20ste eeuw). Opnieuw is er dus dat contrast tussen het schoonste wat de mens kan voortbrengen en het lelijkste. Eenzelfde contradictie zie je in de Britse militaire begraafplaatsen: door kwalitatieve architectuur en een schitterende tuinaanleg zijn dat esthetisch bijzonder aangename oorden waar de oorlog slechts als een geruis op de achtergrond aanwezig lijkt te zijn. Sommigen zeggen zelfs: waar de oorlog, al dan niet bewust, weggemoffeld wordt. Het

mooie van de begraafplaatsen, van de monumenten, van het wederopgebouwde Nieuwpoort, Diksmuide of Ieper verdoezelt de gruwel die aan hun ontstaan ten gronde ligt. Maar tegelijk kon het niet anders: om verder te kunnen met het leven, moesten onze voorouders die oorlog wegbannen uit hun visuele omgeving.

Maar voor de historicus die de Eerste Wereldoorlog op een empathische wijze bestudeert blijft die oorlog wel degelijk zichtbaar in het landschap: hij weet welke put in het landschap een granaattrechter was, hij ziet in de Lakenhallen de scheidingslijn tussen wat nog recht stond en wat heropgebouwd werd, en vooral: hij voelt achter elke grafsteen op een militaire begraafplaats een man van vlees en bloed die ooit met vrouw en kinderen een leven trachtte op te bouwen maar die letterlijk uit elkaar gerukt tot een vreselijk einde kwam. De oorlog bestuderen, beste lezer, dat doet wat met een mens. Zeker als de menselijke ervaring in die studie centraal staat, wat bij In Flanders Fields Museum het geval is.

Telkens opnieuw zag ik de geschiedenis zichzelf herhalen. De conflicten, de context van die conflicten en de fenomenen binnen die conflicten waren natuurlijk nooit helemaal dezelfde als tijdens de Eerste Wereldoorlog maar de impact van de oorlog op burgers en soldaten, op mannen en vrouwen is dat wel. Doodsangst is doodsangst, of je nu vreest te sterven aan een granaatinslag of door een kernbom. Ontheemd zijn is ontheemd zijn, of dat nu in 1914 of in 2024 is. De vaststelling dat de gruwel die ik bestudeerde telkens opnieuw gebeurt, maakte mij in het verleden zo angstig dat ik zelfs een paar keer professionele hulp moest zoeken. Toen Bush en Blair na 9/11 een "preventieve oorlog" begonnen, zag ik als historicus onmiddellijk die andere "preventieve oorlog", die keizer Wilhelm II tegen Frankrijk begon en die ons land mee de dieperik introk. En wanneer men een tiental jaar geleden over een 'vluchtelingencrisis' begon te spreken, maakte ik voortdurend parallellen met wat mijn (over)grootouders zelf hebben meegemaakt: hoe ook zij aanvankelijk in erbarmelijke omstandigheden zonder have en goed moesten zien te ontkomen aan de oorlogsellende en hoe ook zij niet overal welkom waren. En ik wist hoeveel omvangrijker die 'vluchtelingencrisis' van toen was in

vergelijking met die waarmee wij nu geconfronteerd werden en worden. En telkens weer moest ik vaststellen: we leren het nooit. Nooit kreeg het museum meer bagger over zich heen dan wanneer het de vergelijking maakte tussen de vluchtelingen van nu en die van toen. Hoe durfden we dat te doen: want in tegenstelling tot die van nu waren “onze vluchtelingen” geen sukkelaars, profiteerden zij nooit van hun gastheren, en keerden zij wél direct terug naar hun eigen land eenmaal het conflict was afgelopen (wat driemaal historisch niet correct is). Op televisie in prime time wist Open VLD-voorzitter Gwendolyn Rutten zelfs te beweren: “Met deze huidige vluchtelingencrisis – en dat is misschien wel het grote verschil met de situatie in de wereldoorlogen – weten we niet hoe lang dit gaat duren” (Van Gils en Gasten, 31 augustus 2015). We kunnen hier wel mee lachen, maar eigenlijk is zo’n uitspraak – zelfs als ze een lapsus is – diep tragisch en wijst ze op het gebrek aan een historische reflex, en dat zelfs bij onze bewindvoerders.

Dergelijke uitspraken én de vaststelling dat de actualiteit al te sterk rijmt met de geschiedenis, roepen existentiële vragen op bij mij en bij mijn echtgenote. Als historicus die het publiek moet voorlichten over oorlog, en als leerkracht geschiedenis rijst als vanzelf de vraag in hoeverre wat je elke dag doet, nog zin heeft. Want: de mensheid leert niet uit het verleden. En wat is nog de zin van “geschiedenis beoefenen” als het niet leidt tot de verbetering van de mensheid? Waarom nog vertellen over oorlog en wat dat met mensen doet, als het telkens opnieuw gebeurt, als de mensheid telkens opnieuw dezelfde fouten maakt? Hoe kunnen wij ons blijven motiveren om in te zetten voor een betere wereld wanneer die de andere kant lijkt op te gaan? Het bestaan lijkt steeds absurder te worden en wat is onze plaats hierin?

We kunnen die absurditeit alleen maar aanvaarden en die zien als een oproep om hartstochtelijk en intens te leven, zoals Albert Camus ons leert in ‘De mythe van Sisyphus’. Ondanks het feit dat hij het meest zinloze bestaan leidt, moeten we Sisyphus als een gelukkig mens voorstellen. De levenshouding die Camus bepleit is die van vrijheid, bewust leven en revolte. Ondanks de zinloosheid de Aarde trouw blijven en vanwege die trouw solidariteit en gerechtigheid praktiseren, dát is de opstand tegen de absurditeit. En daarin ligt –althans in mijn opinie en in mijn persoonlijk leven– een grote rol voor kunst, voor schoonheid. Kan kunst de wereld redden en ons bevrijden van oorlog? Allicht niet, maar ze kan ons wel met haar schoonheid troosten, reflectie en introspectie bieden, en voor verbinding zorgen.

En dus trekken mijn vrouw en ik ons na gedane arbeid terug in ons eigen, kleine, vredevolle bestaan, omringen we ons met schoonheid en gaan we hier actief naar op zoek. We trachten persoonlijk goed te doen, anderen bij te staan, en niet een ander aan te doen wat we niet willen dat ons wordt aangedaan. Af en toe werpen we een blik op het stuk oorlogsschroot uit Irpin om ons eraan te herinneren dat oorlog onherroepelijk deel uitmaakt van de condition humaine. En tegelijk leggen wij ons daar niet bij neer: want hoewel oorlog eigen is aan de mens, maakt net de revolte tegen oorlog ons tot mens.

Dr. Dominiek Dendooven

PS Sinds april werk ik niet langer voor In Flanders Fields Museum, maar voor het Merghelynck Museum, ook in leper - het enige museum in Vlaanderen dat aan de 18de eeuw is gewijd. Na 25 jaar onderzoek naar het lelijkste van wat de ene mens de andere kan aandoen, was het tijd om mij op schoonheid te richten.

Sprokkels van een vrijzinnig pacifist

Een hand
 Zevenentwintig kootjes,
 vijfendertig spieren,
 ongeveer tweeduizend zenuwcellen
 in elk topje van onze vijf vingers.
 Precies genoeg
 voor het schrijven van Mein Kampf
 of The House At Pooh Corner.

uit: *Wystarczy/ Zo is het genoeg* - Wislawa Szymborska – 2012/2013

Wanneer ik op 6 mei 2024 een mailverzoek krijg om een bijdrage te schrijven in het themanummer 'Eeuwige vrede: een utopie?', is België nog in volle verkiezingsmodus voor federale (België) en voor gewestelijke en gemeenschapsregeringen (Vlaanderen-Brussel-Wallonië -Duitstalig België) op 9 juni. In 27 landen zijn er die dag gelijktijdig Europese verkiezingen voorzien. Het lied 'Europapa' van de controversiële Nederlandse zanger Joost Klein is ondertussen verkozen door miljoenen mensen als tophit nummer 1 in de meeste Europese hitlijsten.

'Europa als utopie voor de vrede?' is de eerste associatie die bij me opkomt. Maar ik lees en bemerk ook het woord eeuwig... Trachten vrijzinnig humanisten naar de eeuwigheid? Of denkt men daar in de Westhoek anders over? 'De Sprokkel' blijkt een driemaandelijks tijdschrift van de vrijzinnige gemeenschap in die Westhoek. Een oplage bedraagt 1000 exemplaren, vermeldt de verantwoordelijk uitgever die me vriendelijk mailde en me blijkbaar kent door onderzoekswerk via mensen van onze gezindheid. (UGent, VUB, en andere ...) Foei voor mij, ik ken alleen 'De Geus', een driemaandelijks uitgave van Vrijzinnig Centrum Geuzenhuis vzw en huisvandeMens Gent-Eeklo dat met de steun van de IMD verspreid wordt over Oost-Vlaanderen. Hoeveel exemplaren zou die uitgave tellen? En het driemaandelijks Magazine van deMens.nu, het overkoepelend vrijzinnig humanistisch tijdschrift voor iedereen? Ik vind 'De Sprokkel' niet bij het overzicht van actuele vrijzinnig humanistische tijdschriften. Dat moet ik melden aan het bestuursorgaan waar ik 'De Maakbare Mens' vertegenwoordig. Het voorbeeld dat ik meegestuurd kreeg is meer dan lezenswaard en de vorige uitgaven die ik via de website kan inkijken bevestigen dat blijkbaar al 13 jaar!

Als ik op 23 mei terugmail dat ik als geboren Westvlaming

de Westhoek een warm en vrijzinnig hart toedraag en dus wel iets wil schrijven heeft het Internationaal Strafhof (ICC) op 20 mei een formeel verzoek ingediend voor een arrestatiebevel tegen de Israëlische premier Benjamin Netanyahu en de Israëlische minister van Defensie Yoav Gallant. Daarnaast wil het ICC ook de drie Hamas-kopstukken laten aanhouden: Yahya Sinwar, Mohammed Al-Masri en Ismail Haniyeh. Deze personen worden beschuldigd van oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid. Het ICC baseert zich op een immense onderbouwde bewijslast tegen hen. Een arrestatiebevel houdt in dat landen die het Statuut van Rome van het ICC hebben ondertekend, verplicht zijn om samen te werken met het ICC om de gezochte personen te arresteren en over te dragen aan het hof. Het ICC had eertijds al een formeel arrestatiebevel uitgevaardigd tegen de Russische president Vladimir Poetin.

Ik vraag me af wat er op 1 oktober, als dit tijdschrift in de brievenbus glijdt, van zal gerealiseerd zijn. Ik gok dat er een aanhoudingsbevel zal uitgevaardigd zijn maar noch de Israëlische premier en defensie-minister, noch de drie Hamas-kopstukken gearresteerd en overgedragen zullen zijn. Dat Poetin niet zal uitgeleverd zijn, omdat het spijtig genoeg niet kan vermits Rusland het Statuut niet ratificeerde. Ik vrees voor de eeuwige vrede...

Wat ik wel zeker weet is dat de zomervakantie voor het onderwijs ondertussen begint op 1 juli, in Vlaanderen althans. In het Waals en Brussels gewest op 6 juli. Ja, er zijn nog zekerheden in de diversiteit van officiële datums, maar met welk gevoel zullen leerlingen en scholieren hun vakantie ervaren, naar welke landen zullen ze nog durven vertrekken? In welke landen zal het (nog) oorlog zijn? Zullen de twee Oekraïense meisjes die bij hen op school zaten naar huis kunnen en daar blijven? Zal het

joodse meisje haar vader volgen nu hij opgeroepen is om voor zijn vaderland te vechten? Zal de Palestijnse jongen zijn grootmoeder bezoeken en misschien nooit meer terugkomen?

Het geopolitieke onveiligheidsgevoel is voelbaar in onze nabijheid, in onze samenleving. Vooral de oorlog in Oekraïne leidt tot een opbod bij politici, generaals en opiniemakers die stellen dat Rusland ook onze Europese landen kan binnenvallen, ja, ook ons land België, ook als het in de toekomst zou bestaan uit twee of drie deelstaten, en... daarop moeten we ons voorbereiden! Vrede bewaren in Europa reduceert men tot meer en nog meer bewapening, kernbewapening! De woorden diplomatie, en zeker conflictpreventie en vredesopbouw, worden ontkend, geschrapt uit het woordenboek. Dagelijks zien we de effecten van deze militarisering van het publieke debat. Hoe de angst ook bij vredelievende mensen binnensluipt... voor eeuwig?

Het is ondertussen 21 juli en ik krijg via een sprokkelmail een goede morgen toegewenst met de vraag of het gaat lukken om de bijdrage op te leveren voor 1 augustus?

Ik stel mijn naamgenoot Marc Van Muylem gerust dat het in orde komt, mijn bijdrage, niet de vrede en zeker niet de eeuwige. Het militaire defilé van de nationale feestdag wordt in de media de hemel ingeprezen en men bereidt de goegemeente erop voor dat verplichte legerdienst opnieuw deel zal uitmaken van het regeerakkoord.

Ik denk aan Sasha en Yasya die samen met hun mama naar België kwamen en in de school van mijn kleinkinderen verbleven. Na vier maanden verblijf werd er nog nauwelijks gesproken over Oekraïne en de oorlog in de praatrondes van de derde en vierde leefgroep met kinderen van 8 tot 12 jaar. Nu ze na achttien maanden, op het einde van dit schooljaar, vertelden dat hun mama beslist had terug te keren was het weer hét gespreksonderwerp. 'Omdat we ons papa zo erg missen', leggen ze uit. Ze gaan niet terug naar de stad Dnipro waar ze vandaan komen. Ze zullen wonen in een stad waar het veiliger is, ergens in het midden van Oekraïne, Cherkasy, waar hun papa nu ook verblijft.

Mijn kleinkinderen kunnen het zich niet voorstellen dat hun papa's zouden vechten. Hun papa's hebben nooit 'legerdienst' gedaan. In de school is niemands vader bij het leger. Geweldloze opvoeding staat in hun Freinetschool centraal, als een utopie, met altijd opnieuw proberen communiceren en overleggen als er zich kleine of grote ruzies en conflicten voordoen.

De papa van de Oekraïense meisjes was ook niet bij het leger. Hij werd opgeroepen om mee te vechten. Zouden mijn zonen zich verzetten tegen een oproepingsbevel? Ze stellen alleszins mijn pacifisme in vraag nu het voor

de eerste keer voor hen zo dichtbij komt... 'Opa heeft nog aan dienstweigering gedaan in zijn tijd, gevolgd door burgerdienst', zegt een van mijn zonen op wat schalkse toon. 'Zou hij zich nu nog zo activistisch inzetten als de oorlog zo dreigend dicht is en zich al laat voelen in ons dagelijkse crisisleven?' Het verzet tegen oorlogspolitiek wordt op hun sociale media blijkbaar als 'vals pacifisme' beschouwd. Wat is er 'vals' aan het bepleiten van niet-militaire oplossingen om een desastreuze en dodelijke escalatie te voorkomen? Eeuwige vrede een utopie?

Als vrijzinnig humanist ben ik actief lid van Artsen voor Vrede / Vereniging voor Medische Polemologie en blijf ik herhalen dat 'oorlog een gesel is voor de mensheid', zoals het in de preambule van het VN-Handvest luidt. De diplomatieke uitweg is altijd mogelijk, dat mag en is geen utopie. Dat betekent niet dat er geen begrip kan zijn voor het legitiem gewapend verzet conform het oorlogsrecht maar het inzicht moet blijven: oorlog en wapens vormen het probleem, niet de oplossing en elk militair conflict biedt opportuniteiten voor een politieke uitweg naar vrede, niet als utopie maar als realiteit, niet voor eeuwig maar vanaf nu!

Marc Cosyns

Schreef in 2016 het boekje 'MORE. Eutopia later', refererend naar de eeuwige vrede van Thomas More en zijn Utopia, toen 500 jaar geleden...

MORE. Eutopia later. Een 'update' van het boek Utopia (demaakbaremens.org)

Vrede is geen utopie. Het is een realiteit die wij kunnen verwezenlijken.

Vrede is een begrip dat vaak wordt geassocieerd met het ophangen van vredesvlaggen en het praten over vreedzaamheid. Maar echte vrede gaat veel dieper dan dat. Ware vrede begint bij een diepe staat van bewustwording en vraagt om een verandering in onze houding ten opzichte van anderen.

Het is gemakkelijk om te praten over vrede en te zeggen dat we vreedzaam willen zijn, maar hoe vreedzaam zijn we werkelijk in onze dagelijkse interacties? Hoe gaan we om met de mensen in onze omgeving, zowel thuis als op het werk? Hoe vreedzaam zijn we in onze samenleving?

Vrede begint bij jezelf en in je eigen omgeving. Het betekent dat we ons bewust moeten zijn van onze eigen emoties en reacties en proberen deze op een vreedzame manier te uiten. Het betekent dat we openstaan voor de meningen en standpunten van anderen, zelfs als ze verschillen van de onze. Het betekent dat we conflicten op een constructieve manier proberen op te lossen, in plaats van vast te houden aan wrok en haat.

In onze familie kunnen we vrede bevorderen door eerlijk en respectvol met elkaar te communiceren. Het betekent dat we luisteren naar elkaar en elkaars behoeften erkennen. Het betekent dat we begrip tonen en proberen compromissen te sluiten, zodat iedereen zich gehoord en gewaardeerd voelt.

Op het werk kunnen we vrede bevorderen door samen te werken en elkaar te ondersteunen. Het betekent dat we onze collega's respecteren en waarderen, ongeacht hun achtergrond of mening. Het betekent dat we constructief omgaan met meningsverschillen en proberen samen tot oplossingen te komen.

In onze samenleving kunnen we vrede bevorderen door tolerantie en inclusiviteit te omarmen. Het betekent dat we

anderen accepteren zoals ze zijn, ongeacht hun religie, cultuur of seksuele voorkeur. Het betekent dat we opkomen voor gelijke rechten en kansen voor iedereen, zonder discriminatie of vooroordelen.

Vrede is niet iets wat we alleen kunnen bereiken door erover te praten of een vlag op te hangen. Het is een levensstijl, een manier van zijn. Het vraagt om bewustwording, empathie en actie. Als we vreedzaam willen zijn in de wereld, moeten we beginnen bij onszelf en in onze directe omgeving.

Dus laten we ons bewust worden van onze eigen houding en gedrag. Laten we vreedzaam zijn met de mensen om ons heen, in onze familie, op het werk en in onze samenleving. Laten we streven naar een wereld waarin vrede niet alleen een woord is, maar een realiteit die we allemaal kunnen ervaren.

Samen kunnen we een golf van vrede creëren die zich verspreidt van ons huis naar onze gemeenschappen en uiteindelijk de hele wereld omvat. Laten we deze uitdaging aangaan en onze krachten bundelen om een toekomst te bouwen waarin vrede triomfeert.

Vrede is geen utopie; het is een realiteit die wij kunnen verwezenlijken. Laten we onze innerlijke kracht aanspreken en ons inzetten voor een wereld waarin vreedzaam samenleven de norm is.

Rahele Tajic

Is eeuwige vrede een utopie?

Vrede in de hemel en op aarde

Over de vrede in de hemel kan ik uiteraard weinig vertellen. Alhoewel het waarschijnlijk een boeiend verhaal zou kunnen opleveren. Hebben zij daar ook niet een soort oorlog gevoerd? God tegen een engel die het hoog in zijn bol had. Waarbij als resultaat een zekere Lucifer werd buitengesmeten? Het is overal altijd iets, zei mijn grootmoeder.

Is er over de vrede op aarde nu misschien veel meer te vertellen? Het zal wel, maar in feite is het niet zo leuk. Eeuwige vrede? Ammehoela zeggen de Hollanders.

Wanneer je de geschiedenis van de mensheid induikt, dan stuit je herhaalde malen op pogingen om een soort aardse vrede te organiseren. Liefst voor altijd of toch voor een flinke periode. Hoe moet ik die pogingen noemen? Naïef, hypocriet, egoïstisch, hoopvol, autoritair, imperialistisch, idealistisch, utopisch? Kies maar.

De Pax Romana. De vrede die de Romeinen oplegden in de veroverde gebieden. Wellicht de eerste poging om een soort georganiseerde vrede te installeren op grote schaal. Het waarborgde de veiligheid, de rust en de economische bloei in het Romeinse rijk. Dat laatste voor de happy few natuurlijk. Diegenen die niet akkoord gingen of die de vrede bedreigden werden een kopje kleiner gemaakt of aan het kruis genageld. Wie niet horen wil moet voelen. Een imperialistische vredespoging dus. Het systeem bleef toch een tweehonderdtal jaren bestaan.

De pax dei of godsvrede was een nieuwe poging om in de middeleeuwen enige vrede in Europa te organiseren. De katholieke kerk nam hier het initiatief want het was toch godgeklagd dat in dat christelijke Europa allerlei hoge heren elkaar regelmatig de kop in sloegen. Dus werd er geordonneerd dat op bepaalde dagen niet mocht gevochten worden. Het was een soort vredespoging à la carte. Soms eens vrede en dan weer niet. Je moest de juiste momenten kiezen om wat oorlog te voeren of je vloog naar de hel.

In die tijd was de kerk wel oppermachtig, maar toch niet zodanig dat zij in staat was om de menselijke basisinstincten absoluut in toom te houden. Zaken zoals seks en agressie. Daarom werd een uitlaatklep gecreëerd.

De kruistochten werden legitieme oorlogen. Daar mocht je ongebreideld moorden en branden en verkrachten, want het gebeurde tegen de ongelovigen, de andersgelovigen en de ketters. Je kon er zelfs je hemel mee verdienen. Want je was god welgevallig.

Probleem was natuurlijk dat bepaalde tegenstanders ongeveer dezelfde principes in acht namen. Ook zij hadden heilige boeken waarin vrede in eigen huis en oorlog erbuiten werd gepredikt. Er waren er zelfs die nogal wat lucratievere en concretere beloningen in het vooruitzicht stelden dan de katholieke kerk. Bij de heldendood tegen de vijand kreeg je een roedel maagden ter beschikking.

De godsdienstoorlogen waren geboren. Interne en externe. Godsdiensttwisten zijn een onuitputtelijke bron van gewapende conflicten. Elke poging om ietwat vrede te bekostigen was in die tijden een doodgeboren kind. Een hypocriete onderneming. Ik wil zelfs het woord naïef gebruiken. Wellicht zal hier en daar een enkeling het goed bedoeld hebben. Risico was natuurlijk dat hij zelf op de brandstapel belandde. Als verrader van het ware geloof.

Een van de meest sprekende pogingen om een eeuwige vrede op aarde te brengen was de beweging na WOI. Een wereldoorlog met miljoenen slachtoffers en ontwrichte samenlevingen. Men had de les geleerd, zei men en dacht men. Zo iets kan en mag nooit meer gebeuren. De mensheid en de beschaving overleven dat geen tweemaal.

We weten allen wat ervan is terechtgekomen.

Het was een vredespoging die doodbloedde voor ze goed en wel was gestart. Rancune smoorde die beweging in de wieg. Kijk maar wat er in ons Vlaamse land gebeurde. Platvloers nationalisme claimde de vredesbeweging en wurgde de mooie gedachte. Nationalisme en vrede zijn immers onverzoenbaar. Mitterrand zei het al. Le nationalisme c'est la guerre. De IJzerbedevaart groeide uit tot een hoogmis van nationalistische hysterie. Het vredesidee kon de pot op. Van een misbruik gesproken. Men leert het blijkbaar nooit.

Is eeuwige vrede nu echt een utopie?

Sommigen beweren dat oorlog en agressie gewoon ingebakken zitten in de natuur van de mens. Is de mens per definitie een agressor, een ruziezoeker?

Mensen voeren niet alleen oorlog tegen soortgenoten, maar ook tegen dieren en planten en zelfs tegen de aarde.

Doch laten we niet vergeten dat dieren eveneens elkaar de kop inslaan en uitmoorden. En dat planten ook vijandelijke acties kunnen ondernemen tegen lotgenoten.

Is agressie een fundamenteel kenmerk van gelijk welk soort levende materie? Zonder agressie geen leven op aarde en geen ontstaan van dat leven? Zonder agressie geen evolutie? Dat kan verdorie een boeiende discussie worden.

Wellicht is de mens wel een exceptioneel exemplaar inzake levende materie. Hij/zij zou beschikken over een ethisch bewustzijn en over een geweten. Zeggen ze toch en denk ik. Dat zou toelaten om een aangeboren agressie te beheersen en te sublimeren. Hij/zij moet dan wel leren dat ethisch bewustzijn en geweten te ontwikkelen en te gebruiken.

Ik las als prille puber een boekje van Louis Paul Boon. Mijn kleine oorlog. Hij schreef een fantastische slotzin. 'Schop de mensen een geweten'. Ik was immens onder de indruk. Moeten we zo iets doen? Figuurlijk natuurlijk. Ik wens hier geen Romeinse toestanden of voor je het weet zitten we hier met een Poetin.

Is de situatie hopeloos? Neen. Een humanist verliest geen hoop. Ik weiger op te geven. Ben ik een naïeveling? Wellicht wel. En ik ben er fier op.

Pink Panther

STILTE dwang

Die stilte

Dwingt me te beseffen

Dat er te vermoeden valt

Die Stilte

...

Ach wat! Ja wat ?

Hoe stelselmatig

Vrije Woorden worden gesnoerd

Hoop gerechtvaardigd? Dat vermoeden niet hoeft

Die stilte Gedompeld in Wijsheid

Zou het?

Hoor ik de parkiet dan niet... heel in de verte

Nauwelijks hoorbaar weliswaar

Of wil ik niet aanvaarden dat ze heerst

Die stilte

....

... Hoor je ze ook?

Jonkies

Dwaalzin

Bij Dwaalzin vormen onze vrijwilligers de kern van onze werking, daarom laat ik graag hen aan het woord. Op die manier kunnen zij hun ervaringen delen met een groter publiek. In deze editie hoor je de verhalen van twee Keukenklets vrijwilligers. Keukenklets is een project waarbij jongeren samen koken en kletsen, steeds gelinkt aan een maatschappelijk relevant thema.

“Vorig jaar kwam ik via een Facebook-post heel toevallig terecht bij Dwaalzin. Het project Keukenklets in Brugge sprak me heel erg aan, enerzijds omdat het aansluit bij mijn studie als voedings- en dieetkundige, maar anderzijds zeker ook door de nieuwe contacten die ik zou kunnen leggen en de creativiteit die eraan te pas komt.

Meteen merkte ik dat Dwaalzin een open-minded organisatie is, voor iedereen. Echt iedereen is welkom bij ons! Want bij Dwaalzin is iedereen gelijkwaardig. Je kan er zijn wie je wil, dragen wat je wil, en je kan je mening uiten terwijl er écht naar je geluisterd wordt. Maar bovenal word je er gerespecteerd. In groep ben ik een eerder introvert persoon, maar tijdens onze Keukenklets-avonden voel ik me helemaal op mijn gemak. Keukenklets staat dan ook voor supergezellige avonden waar veel gelachen wordt, maar waar ook plaats is voor serieuze gesprekken.

Wat ik verder heel erg fijn vind, is dat actuele thema's besproken worden tijdens onze Keukenklets-avonden. We werken dit telkens uit op een creatieve manier, denk bij het onderwerp trends bijvoorbeeld aan de virale Gigi Hadid-pasta. Er is altijd ruimte en tijd om je gevoelens rond deze bepaalde onderwerpen te delen. We creëren een safe space!

Als ik Dwaalzin in één woord zou moeten omschrijven, zou ik kiezen voor 'zelfontwikkeling'. Je leert er kritisch denken, en je groeit. Dankzij de interculturele kookworkshops bij Keukenklets krijg je ook een beeld van de rest van de wereld. Ik ontdekte al mega veel interessante feiten over andere landen en culturen!”

Yana Wille, 21 jaar

“Wat begon met vrijwilligerswerk voor een schoolopdracht, eindigt in duurzaam vrijwilligerswerk.

Hoi, ik ben Féline en studeer sociaal werk. Voor een schoolopdracht moesten wij een of meerdere keren een sociaal engagement uitvoeren. Ik wilde graag iets doen met de doelgroep jongeren en qua vrijwilligerswerk iets met koken en praten. Na verschillende vrijwilligerssites af te gaan kwam ik op het zoekertje van Keukenklets. Koken met jongeren en in gesprek gaan rond een maatschappelijk thema sprak mij meteen aan. Na het eerste gesprek met

de toenmalige jongerenconsulent voelde ik mij meteen welkom en had ik er meteen zin in. Ik ben ook volledig blind en vond het zeer positief dat ze er in de organisatie geen enkel probleem mee hadden en samen met mij wilden bekijken wat de mogelijkheden waren.

Voor een keukenklets is er altijd een voorbereidingsmoment waarop we de avond wat in elkaar stoppen (onderwerp kiezen, kookworkshop voorbereiden...)

Tijdens de keukenklets koken we samen, soms laten we een organisatie komen (wereldkeuken), maar soms zorgen we zelf voor een recept en koken we een zelfgekozen gerecht.

Tijdens of na het eten beginnen we met het thema van de avond, denk bijvoorbeeld aan thema's als vriendschap, stress, invloed van sociale media... We hechten veel belang aan een veilige omgeving waar ieder kan delen wat hij zelf wil... Soms hebben we bijvoorbeeld stellingen voorbereid om in groep te bespreken, maar vaak laten we de gesprekken vanzelf leiden.

Ik ben blij dat ik bij Dwaalzin en dan specifiek bij het project van Keukenklets terecht ben gekomen en doe het met veel enthousiasme verder.”

Féline Dewaele, 23 jaar

Contact:

Lotte Leenknecht, jongerenconsulent West-Vlaanderen,
lotte.leenknecht@demens.nu , +32 474 79 00 44

Lezing 'Dikke Freddy' door Erik Vlamincx

Organisatie: Vermeylenfonds
Koksijde
Datum: donderdag 10 oktober
Uur: 14u30
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde
Prijs: 5 euro / leden 3 euro (koffie inbegrepen)

Sinds 1993 verschijnen "De Brieven van Dikke Freddy" onder de vorm van een column, waarin een dakloze zijn problemen aankaart bij de groten der aarde. Op een humoristische, vaak burleske manier, maakt hij duidelijk waar het verkeerd gaat in onze samenleving.

Info: Eugene De Picker - eugeen.de.picker@telenet.be - 0475 28 05 30

Provinciale dag te Oostende Ensorjaar

Organisator: Willemsfonds
Veurne – De Panne - Koksijde
Datum: zaterdag 12 oktober
Locatie: Oostende
Prijs: 5 euro / leden 3 euro (koffie inbegrepen)

Het Willemsfonds organiseert de Provinciale dag voor de West-Vlaamse afdelingen in Oostende, in het teken van het Ensorjaar. Het programma omvat een bezoek aan het Ensorhuis met de tentoonstelling "Satire, parodie en pastiche", gevolgd door een lunch en een geleid bezoek aan "Oostende, Ensors denkbeeldig Paradijs" in de Venetiaanse Gaanderijen. Inschrijven kan via Sonja De Craemer, sonja.decraemer@skynet.be / 059 80 21 41. Prijzen variëren van €16 tot €91, afhankelijk van het gekozen programma.

Info: Ivan Winnock – ivan.winnock@skynet.be

Kunst-Zinnig, lokale kunstenaars gaan met elkaar én het publiek in dialoog rond het thema Verbondenheid/Verbinding

Organisator: Vrijzinnig Huis
Koksijde
Datum: vrijdag 18 oktober tot en met zondag 20 oktober
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde
Prijs: gratis

Korte inhoud: zie de aankondiging in deze Sprokkel

Info: Joeri Stekelorum – stekelorum@telenet.be

Bibliotheek van het Leven – Mijn leven als slechtiende

Organisator: huisvandeMens
Koksijde
Datum: donderdag 7 november
Uur: 19u00
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde
Prijs: gratis

Tijdens de Bibliotheek van het Leven luisteren we naar verschillende levensverhalen. In plaats van een boek hierover te lezen, kun je gaan neerzitten en naar het verhaal luisteren. Zo krijg je ook de ware emoties te horen. Het eerste thema is slechtiendheid. We laten mensen aan het woord die in hun leven door ziekte zeer slechtiend geworden zijn. Hoe gingen ze hiermee om? En hoe leerden ze hiermee leven? Kom en luister mee naar hun verhaal om antwoord te krijgen op je vragen.

Info: Talitha Ligneel – koksijde@demens.nu

Lezing 'Dansen op een ziedende vulkaan' door Dominique Willaert

Organisatie: Vermeylenfonds
Koksijde
Datum: donderdag 14 november
Uur: 14.30 uur
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde
– Galloperstraat 48
Prijs: 5 euro / leden : 3 euro (koffie inbegrepen)

Willaert fileert het onbehagen in onze samenleving. Stap voor stap legt hij de psychologische processen bloot die de sociaaleconomische en technologische organisatie van onze samenleving stuurt. Een aanrader voor iedereen die droomt van een betere wereld.

Info: Eugene De Picker : eugeen.de.picker@telenet.be / 0475/280530

Concert Koninklijke Harmonie St- Cecilia in de Zonnebloem

Organisator: Willemsfonds
Veurne – De Panne - Koksijde
Datum: vrijdag 15 november

Info: Ivan Winnock – ivan.winnock@skynet.be

Door-Denkers – thema “vergrijzing”

Organisator: Vrijzinnig Huis Koksijde
Datum: zondag 17 november
Uur: 10u00 – 11u30
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde
Prijs: gratis

Een nieuw initiatief waarbij we samen met alle deelnemers van gedachten wisselen over het thema "Vergrijzing" – zie meer info in deze Sprokkel

Info: Fred Hamerlinck – dr.hamerlinck.foundation@gmail.com

Muzikaal aperitief – “Herinneringen in Liedjes/Souvenirs en chansons”

Organisator: Vrijzinnig Huis Koksijde
Datum: zondag 24 november
Uur: 11u00 – 12u30
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde
Prijs: gratis

The JP's brengen ons in vervoering met populaire chansons en zorgen voor de nodige ambiance; zie aankondiging in dit nummer

Info: Joeri Stekelorum – stekelorum@telenet.be

Vernissage tentoonstelling Eurokartoendale in Scharbille te De Panne

Organisator: Willemsfonds
Veurne – De Panne – Koksijde
Datum: vrijdag 6 december

Info: Ivan Winnock – ivan.winnock@sktenet.be

Lezing “Pelgrims stappen stevige tochten” door Maurits Groeninck, reisgids

Organisator: Mensen & Wetenschap Westkust, i.s.m. Willemsfonds en Humanistisch Verbond
Datum: donderdag 12 december
Uur: 14u30
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde
Prijs: 5 euro (koffie inbegrepen); 3 euro voor leden Willemsfonds en Humanistisch Verbond

Een inkijk in de leefwereld van een pelgrim. Een meer dan fysieke trektocht met bijzonderheden over de spirit van de onderneming, de voorbereiding, het leven in de albergue en niet in het minst het sociale aspect.
 Een levendige getuigenis van een ervaringsdeskundige

Info: marc-mortier@telenet.be - 0475 972 198

25ste Winteractiviteit – Ontdekkingsreportage “IJsland, 50 tinten groen” met drankje en hapje

Organisator: Vrijzinnig Huis Koksijde
Datum: zondag 15 december
Uur: deuren: 10u30 - start: 11u00
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde
Prijs: reportage gratis – prijs voor arrangement met wijn en hapjes wordt nog meegedeeld

Voor deze jubileumeditie komt Frank de Leger ons verrassen met een mooie reportage over zijn bezoek aan IJsland in de zomer. Prachtige beelden gecombineerd met een boeiende vertelling. Na de voordracht kan genoten worden van een aan het thema aangepast hapje met een lekker glas wijn.

Info: Joeri Stekelorum – vrijzinnghuiskoksijde@gmail.com - 0494 53 28 63

Vrijzinnig Huis Koksijde uitnodiging

Zondag 24 november 2024
vanaf 11.00 - (deuren open 10.30)

Herinneringen in Liedjes
Souvenirs en chansons

samen genieten we van ambiance muziek
in Vrijzinnig Huis Koksijde, Galloperstraat 48, Koksijde-dorp
gratis toegang

graag inschrijven via info@vrijzinnighuiskoksijde.be

v.v. : Jean Stelbrink, Nieuwengedree 13, Koksijde

ZONDAGEN IN HET VRIJZINNIG HUIS KOKSIJDE

Elke zondag is de bar van het Vrijzinnig Huis Koksijde open van 11u. tot 13.30u.

Ideaal voor een gezellige babbel en een drankje!

Nieuws uit het huisvandeMens Koksijde

Beste lezers van de Sprokkel

Voor de dienstverlening van huisvandeMens Koksijde kunnen jullie tijdens de kantooruren terecht op het nummer 058 52 08 94.

Vanaf september zijn we elke 1e en 3e vrijdag van de maand van 9u30 tot 12.00u aanwezig in het Vrijzinnig Huis Koksijde. Onze vrijwilliger Carla Nelissen staat dan klaar om jullie vragen te beantwoorden. Je kan op afspraak bij haar terecht voor gespreksbegeleiding of wilsverklaringen.

Huwelijksplannen? Wil je graag een vrijzinnig humanistische huwelijksplechtigheid? Bel gerust en dan maakt Talitha, de administratief medewerkster, alles in orde.

Consulent Julie zal het dan verder opvolgen zodat jullie ceremonie tot in detail geregeld is.

Voor dringende zaken, zoals een afscheidsplechtigheid, bel je best volgend nummer voor onze permanentiedienst: 057 23 06 30.

Bij vragen, aarzel niet om contact met ons op te nemen.

Vanuit onze vrijzinnig humanistische visie op mens en leven, luisteren we naar wat voor jou van betekenis is. We zijn er voor jou als je geconfronteerd wordt met verlies van iemand of van iets dat je leven kleur en zin geeft. Op de momenten dat het leven pijn doet, en je op zoek gaat naar hernieuwde zin in je bestaan.

Onze gesprekken zijn kosteloos en gebonden aan het beroepsgeheim.

Bij Carla ben je welkom voor een gesprek van mens tot mens. Ze luistert met warmte en respect. Alles wat besproken wordt, is vertrouwelijk. Er zijn geen taboes.

Bij Carla ben je ook welkom voor een gesprek over het levenseinde. Je krijgt er professionele informatie en steun. Hoe vul ik een wilsverklaring in? Hoe kan ik waardig sterven? Kan ik euthanasie aanvragen bij dementie? Wat is palliatieve sedatie? Op al deze vragen kun je er antwoord krijgen. We overlopen samen het LEIFplan.

Door-Denkers: een succesvolle start met het thema Vergrijzing

Het Vrijzinnig Huis Koksijde lanceerde dit jaar de 'Door-denkers' als opvolger van het 'Filosofisch Café' van het Humanistisch Verbond Westhoek. De bedoeling van dit nieuwe initiatief is om, net als bij het 'Filosofisch Café', mensen samen te brengen zodat zij van gedachten kunnen wisselen over een aantal maatschappelijke thema's. Terwijl in het 'Filosofisch Café' elke bijeenkomst een ander thema of een ander boek besproken werd, zijn bij de 'Door-denkers' een jaar lang meerdere bijeenkomsten aan eenzelfde thema gewijd. Zo kan het thema uitgespit worden, en krijgen de deelnemers de gelegenheid over het onderwerp in kwestie 'door te denken'.

Aan het begin van elke bijeenkomst wordt er een kleine voorzet gegeven door een spreker die de gedachten een beetje probeert te richten. Dit duurt echter slechts enkele minuten. Daarna is het aan het deelnemers zelf om hierop verder te borduren, om hun eigen meningen onder woorden te brengen en kritische bedenkingen te formuleren.

Voor het eerste jaar van de 'Door-denkers' werd gekozen voor het thema Vergrijzing.

Op zondag 25 februari 2024 was er de allereerste bijeenkomst van de Door-denkers. Dr. Fred Hamerlinck, een van de initiatiefnemers, introduceerde het thema Vergrijzing. Deze demografische ontwikkeling heeft een veelheid aan gevolgen voor de toekomst van mensen en van de samenleving. Dr. Hamerlinck somde een aantal relevante en dringende deelproblematieken op, zoals de ouderenzorg, de pensioenkosten, huisvesting, mobiliteit, eenzaamheid en levensbeëindiging. Hierna namen verscheidene deelnemers het woord. Al vlug kwamen de problemen die vele ouderen ondervinden met de alomtegenwoordigheid van het internet aan bod. Wat de huisvesting betreft, steken nieuwe woonvormen, zoals co-housing, de kop op, en komt er meer aandacht voor een uitgebreidere thuisverzorging. Vele mensen zijn echter nog niet echt bekend met deze nieuwe mogelijkheden. Er werd ook nog op gewezen dat vergrijzing niet alleen een probleem is,

maar ook opportuniteiten biedt. Zo kan de vergrijzing positief uitvallen voor bepaalde economische sectoren. Bovendien zou er meer of beter gebruik gemaakt kunnen worden van de ruime ervaring die veel ouderen in de loop van hun leven hebben opgebouwd.

Tijdens de tweede bijeenkomst van de Door-Denkers op zondag 21 april werd dieper ingegaan op enkele van de deelproblematieken die eerder al onder de aandacht gebracht werden. Aan de deelnemers werd gevraagd zich eerst in kleine groepjes over een bepaalde problematiek te beraden, om daarna hun bevindingen met alle aanwezigen te delen. Zo werden de problemen rond de zorg, de vereenzaming, de pensioenkosten en het levenseinde nader onderzocht. Opvallend was dat vele deelnemers bij het beschrijven van problemen en bij het aanreiken van oplossingen eerder uitgingen van de behoeften van de ouderen dan van de huidige toestand; de Door-denkers bleken ook vrije denkers te zijn, die in staat zijn zonder dogma's en buiten de bestaande kaders te denken. Zo werd bij de bespreking van de pensioenen eerst gekeken naar wat ouderen werkelijk nodig hebben, en dan pas naar het financiële plaatje. Wat het levenseinde betreft werd uitgegaan van de vrije beschikking van de mens over zijn leven, weliswaar in een warme en zorgzame omgeving.

Op zondag 16 juni richtten de Door-Denkers de blik op Japan. Ronny Verlet, die een rijke ervaring in het Verre Oosten heeft, nam de inleiding voor zijn rekening. In Japan heeft men veel ervaring met vergrijzing, door het snel stijgende aantal senioren en het erg lage geboortecijfer. Voor oplossingen wordt er vaak gekeken in de richting van robots en artificiële intelligentie. De Door-Denkers blijken over het algemeen echter vrij wantrouwig te staan tegenover AI. Wat de noodzaak en het nut van het inschakelen van robots betreft lopen de meningen uiteen. Men is het er wel over eens dat niet alles aan robots overgelaten kan worden en dat menselijk contact nog steeds de voorkeur geniet. Ouderen zouden trouwens minder betuttelend behandeld moeten worden en meer zeggenschap over hun eigen leven moeten krijgen, bijvoorbeeld wat betreft het moment en de manier waarop zij de overstap maken van het professionele leven naar het leven als gepensioneerd. Deze overstap dient goed voorbereid te worden, zodat de betrokkenen niet in een zwart gat vallen.

Na deze drie bijeenkomsten kunnen we wel stellen dat het initiatief van de 'Door-Denkers' een succes is. De Door-Denkers zetten dan ook door, en zullen hun denkspielen blijven gebruiken! Hou de activiteitenkalender in het oog als je erbij wil zijn.

Zaterdag 24 augustus trefdag West-Vlaamse vrijzinnige centra

12de trefdag van de besturen West-Vlaamse Koepel Vrijzinnige Centra een succes!

Op zaterdag 24 augustus was Vrijzinnig Huis Koksijde gastheer voor de jaarlijkse trefdag van de bestuursleden van alle West-Vlaamse Vrijzinnige centra.

De ruim 80 deelnemers werden 's middags ontvangen met een broodjeslunch.

In de namiddag werden een aantal toeristische troeven van Koksijde verkend. Onder leiding van een K-ambassadeur werden de mooiste plaatsen van Koksijde bezocht: het Paul Delvauxmuseum, het Abdijmuseum met middeleeuwse volksspelen, architectuurwandeling in het beschermde Quartier Sénégalais en het gemeentehuis, een natuurwandeling in de Doornpanne en een bezoek met golfinitiatie in Koksijde Golf Ter Hille.

De dag werd afgesloten met een gesmaakt aperitief en een verzorgde BBQ.

Dank aan alle deelnemers die zorgden voor een gemoedelijke en vriendschappelijke sfeer, en alle medewerkers van Vrijzinnig Huis Koksijde voor hun inzet!

Dank ook aan onze sponsors: gemeente Koksijde, Koksijde Golf Ter Hille, Paul Delvauxmuseum, Brouwerij Huyghe en Aquaduin.

Dinsdag 28 mei lezing “Geheugensteuntjes” door professor Dr. Christel Geerts

---

Prof. Dr. Christel Geerts is professor gerontologie en auteur van het boek “Geheugensteuntjes: tips en technieken tegen het alledaags vergeten”, meteen ook het onderwerp van de lezing (voor 89 geïnteresseerde toehoorders).

"Ik doe de deur van mijn huis open en besef dat ik in de supermarkt iets vergeten ben ... maar wat? Waar ligt mijn gsm nu weer? O, mijn sleutels, waar heb ik ze toch gelegd?"

Veel 55-plussers maken zich behoorlijk wat zorgen over die kleine zwarte gaten in hun geheugen en wijten dit alledaagse vergeten onvermijdelijk aan het ouder worden. Niets is echter minder waar.

Vergeetachtigheid kan iedereen overkomen. We staan niet stil bij wat het geheugen voor ons doet, we denken pas aan ons geheugen als het ons in de steek laat.

Aan de hand van tal van voorbeelden legt ze de werking van het geheugen uit en beschrijft de invloed van ons eigen gedrag hierop.

Er zijn drie deelgebieden: opnemen (de waarneming), bewaren (het verband tussen oude en nieuwe informatie) en oproepen (herkennen van de opgeslagen informatie door middel van de verbanden).

Men onderscheidt het zintuiglijk geheugen, het kortetermijngeheugen en het langetermijngeheugen.

Het alledaagse vergeten treedt iets meer op bij het ouder worden.

Oorzaken : minder bewegen, slechte voeding, ziekte, medicijnen, spanning en stress, problemen met het richten en vasthouden van de aandacht. Ouderen kunnen zich minder lang concentreren op één onderwerp.

Wat kunnen we eraan doen? Een aantal pepmiddelen optimaal gebruiken.

Externe: agenda, notitieboekje, controlelijst, knoop in de zakdoek, alarm op je telefoon, een vaste plek (bijvoorbeeld je sleutels).

Interne: herhalen, ordenen, de informatie zinvol maken, verbanden leggen, visualiseren (het voor zich zien), even aan niets anders denken.

Robert Claes

Donderdag 13 juni Lezing “Ken jezelf” door Tinneke Beeckman

In een zoektocht naar zelfkennis leidt Tinneke Beeckman ons langs de grootste geesten uit de filosofie en wereldliteratuur: van Socrates, Hannah Arendt en Albert Camus tot Marcel Proust en Virginia Woolf. Ze doet een beroep op die klassieke denkers om haar hypotheses te onderbouwen. Vertrekkend vanuit persoonlijke vragen – **wie ben je?** wat voel je? wie wil je zijn? hoe leef je en hoe sterf je? – ontdekt ze hoe hun ideeën je blik op jezelf en het leven kunnen verrijken. Ze wekt klassieke denkers tot leven en laat overtuigend zien hoe de filosofie vandaag de dag van grote waarde kan zijn.

Voor **Socrates** was de spreuk “Ken jezelf” de leidraad voor zijn filosofische gesprekken. Het betekende dat hij altijd onderweg bleef naar inzicht en **dat je vooral weet dat je heel veel niet weet**. Beeckman heeft het onderweg zijn op vier persoonlijke manieren geïnterpreteerd. Door jezelf te confronteren met deze levensvragen kun je je relatie tot de werkelijkheid voor jezelf verduidelijken: wat kun je en wat kun je niet? Wie ben je en wie niet? Wat is waar en wat is verzinsel? In de eerste plaats dien je **eerlijk tegenover jezelf** te zijn, maar dat valt te leren. Jezelf kennen is lastiger dan gedacht.

Bij elk van de vragen zoekt Beeckman naar voorbeelden of aanleidingen in de literatuur. In romans wordt die wereld tot leven gewekt. **Literatuur** kan daarmee filosofische concepten illustreren en uitleggen met een soort gevoeligheid die anders onmogelijk zou zijn. Lezen is belangrijk: een boek is een deur, geen spiegel. Lezen brengt je naar een wereld die je niet kent, niet naar een wereld die je al kent.

Ook emoties zijn een manier om naar de wereld te kijken. Er is altijd interactie tussen rede en emoties; deze worden dikwijls onterecht tegenover elkaar geplaatst. Het is van belang hoe je ze aanvoelt en interpreteert. Als je dit begrijpt, zal je meer over jezelf te weten komen. Daarom is controledwang in onze maatschappij onnuttig. Alles hoeft niet steeds positief te zijn. “Waarvoor kun je dankbaar zijn?” Haar verbondenheid met de natuur, die kan je een soort genadegevoel verschaffen.

Wraak is een slecht idee: je wordt iemand anders dan je zou willen zijn. Je denkt dat er geen andere gerechtigheid is, maar door wraak ontstaan andere onrechtvaardigheden.

Op het vlak van levenswijsheid hebben de oude filosofen heel veel te zeggen. Socrates hamert op in **harmonie zijn met jezelf**. Jezelf constant **vergelijken met andere mensen brengt je niet dichterbij zelfkennis**. Je conformeren moet je aan de regels die van jezelf zijn en niet aan de regels die je door anderen worden opgelegd. De oude filosofen hadden veel meer aandacht voor het innerlijke zelf. Socrates zei dat het belangrijker is om **met jezelf in overeenstemming te zijn terwijl anderen je tegenspreken**, dan dat iedereen het met je eens is en je jezelf tegenspreekt. Je maakt een beeld van jezelf dat de buitenwereld van je heeft, maar dat is niet noodzakelijk wie je zelf bent, wat anderen van je denken of wat je wilt dat ze denken.

De schakel tussen heden, verleden en toekomst: een vrije omgang met de traditie is mogelijk na een breuk met het verleden. De erfenis is er, wij kunnen kiezen wat we ermee doen: we moeten op zoek gaan naar de “parels”.

Robert Claes

TOM SAUER

De Strijd voor Vrede. En Hoe We Die Kunnen Winnen.

Met de vrede in de wereld gaat het niet geweldig goed. In het boek *De Strijd Voor Vrede. En Hoe We Die Kunnen Winnen* analyseert professor Tom Sauer (Universiteit Antwerpen) drie concrete bedreigingen: terrorisme, Rusland, en kernwapens. De rode draad doorheen het boek is inclusie, of beter gezegd de afwezigheid van inclusie. Jongeren van bij ons voelden zich niet aanvaard in onze maatschappij en werden aangetrokken om te gaan vechten in Syrië. Hadden ze zich aanvaard, gerespecteerd, gelukkig geweten in Vlaanderen, waren ze simpelweg nooit vertrokken. Gelijkaardig: Rusland voelde zich na de Koude Oorlog genegeerd, vernederd, niet gerespecteerd door het Westen. Het Westen heeft nagelaten om Rusland op gelijke voet te integreren in de Euro-Atlantische veiligheidsorde na de Koude Oorlog (in tegenstelling met bv. Frankrijk dat wel werd opgenomen in het *Concert Européen* na de overwinning tegen Napoleon in 1815). De NAVO bleef in tegenstelling tot het Warschaupact voortbestaan; breidde dan nog eens uit richting Rusland (ondanks mondelinge beloftes om dat niet te doen), en besliste in 2008 om zelfs Oekraïne op te nemen. Als men dat door Russische ogen bekijkt, is dat een pure provocatie. We hadden dus kunnen weten dat Rusland zou reageren. Grote namen zoals George Kennan hebben dat trouwens voorspeld in de jaren negentig. President Bush Jr. sloeg deze waarschuwingen echter in de wind, en onze Europese leiders moesten na wat tegenprutelen toegeven aan de Amerikanen. De gevolgen zijn bekend: meer dan

500.000 doden en gewonden in de oorlog in Oekraïne. Mocht Oekraïne aan het langste eind trekken, wat het meest fair zou zijn, hebben we pas echt een probleem. Dan duikt het scenario op dat Rusland mogelijks een tactisch kernwapen inzet in Oekraïne, al was het maar om angst en paniek te veroorzaken in Europa zodat de wapenleveringen helemaal worden teruggeschroefd. En dit brengt ons bij het derde deel van het boek: de dreiging van kernwapens, terug van weggeweest. Terwijl de dreiging in de jaren tachtig minder groot was, betoogden miljoenen mensen tegen dit gevaar; vandaag is het risico dat kernwapens opnieuw gebruikt worden waarschijnlijk groter, maar lijkt niemand er nog wakker van te liggen. Onze politici voelen dan ook niet de noodzaak om het beleid bij te stellen, wat resulteert in een nucleaire wapenbeheersingscrisis, waarbij geen enkel wapenbeheersingsakkoord uit het verleden het lijkt te overleven en sinds kort de aantallen niet verder dalen, maar opnieuw stijgen. Een nieuwe nucleaire wapenwedloop lijkt er aan te zitten komen. En dit ondanks beloften van de kernwapenstaten binnen het Nucleair Non-Proliferatie Verdrag (1968) om hun kernwapens te elimineren. Een clubje van vijf kernwapenstaten (de “haves”) lijkt de stijgende irritatie van de 180-plus niet-kernwapenstaten (de “have nots”), die hun verplichtingen onder datzelfde verdrag wel nakomen (door geen kernwapens aan te maken), te negeren. Dit discriminerend verdrag gebaseerd op exclusie lijkt dus ook op zijn laatste benen te lopen. Het ge-

vaar is dus reëel dat we in een nucleaire anarchie terechtkomen, zonder regels of vangrails, waarbij elke staat die kernwapens wenst aan te maken, dat ook doet, zonder enige controle van andere staten of internationale organisaties. Dit is vragen om problemen.

De ondertitel van het boek luidt *En Hoe We Die (Vrede) Kunnen Winnen*. Enkel als we weten wat er scheelt, kan er aan een oplossing gedacht worden. Welnu, het probleem is exclusie: individuen, groepen, staten die genegeerd, vernederd worden, of zich tenminste zo voelen. De oplossing is het omgekeerde: inclusie, oftewel gezamenlijkheid.

TOM SAUER,

De Strijd voor Vrede. En Hoe We Die Kunnen Winnen

(PELCKMANS, DERDE EN HERWERKTE

UITGAVE, 2024)

ISBN 978-94-6310-222-3

BEN WUYTS

Recht op waarheid en democratie. Verzamelde opstellen.

De historicus Ben Wuyts vereerde ons al enkele keren met zijn aanwezigheid in het Vrijzinnig Huis Koksijde. Voor Mensen & Wetenschap Westkust bracht hij er twee lezingen over maatschappelijk relevante thema's. Vers in het geheugen ligt nog de lezing met de titel *'Westerse waarden, mensen-rechten en identiteit'*, die hij in februari van dit jaar ten beste gaf. De tekst van deze laatste lezing werkte hij nog wat verder uit, en publiceerde hij onlangs, samen met een tiental kortere opstellen, in boekvorm onder de titel *'Recht op waarheid en democratie'*.

Het boek is even helder en begrijpelijk als de lezingen. Als historicus merkt Ben Wuyts op dat de mens zowel tot het goede en het positieve als tot het kwade en het negatieve in staat is. Aan de ene kant is er 'de kleine goedheid' die heel veel mensen dagelijks in de praktijk brengen, en die benadrukt werd door Emmanuel Levinas. Aan de ander kant is er echter de demon in elk van ons; Hannah Arendt had het in dit verband over 'de banaliteit van het kwaad' die door bijvoorbeeld Adolf Eichmann en vele andere, plichtbewuste maar onnadenkende of onverschillige ambtenaren in het Derde Rijk tentoon werd gespreid. Ben Wuyts vraagt zich af welke mechanismen aanleiding kunnen geven tot positief, constructief en zorgzaam gedrag, en welke tot negatief, destructief en agressief gedrag.

Wuyts vernoemt ideologisch populisme en het aanwijzen van zondebokken als voorbeelden van mechanismen die tot haat en destructief

gedrag kunnen leiden. Volgens mij kan het aanjagen van angst hieraan toegevoegd worden. Zowel predikers van alle godsdiensten als kwaadwillende politici maken soms van deze technieken gebruik om macht te verwerven of te behouden. Als historicus hoopt Wuyts dat we uit het verleden kunnen leren om vergelijkbare machtsmechanismen in onze tijd te herkennen en de achterliggende redeneringen te doorprikken.

Een gebrek aan wederzijds begrip zorgt er vaak voor dat mensen met verschillende ideologieën of uit verschillende bevolkingsgroepen al te gemakkelijk tegen elkaar opgezet kunnen worden. Volgens Wuyts is het dan ook erg belangrijk dat mensen met elkaar in dialoog gaan. Hij pleit in dit verband net als de Duitse filosoof Jürgen Habermas voor een 'machtsvrije dialoog'. In zo'n machtsvrije dialoog staan respect, luisterbereidheid en rationaliteit centraal. Wuyts schrijft hierover: "Uiteindelijk gaat het niet over wie gelijk heeft, maar over de vraag: begrijpen we elkaar?"

Als Wuyts stelt dat de mens zowel tot het goede als tot het kwade in staat is, dan geldt dat in zijn ogen niet alleen voor gelovigen, maar ook voor seculiere vrijzinnigen. Als men de bijbel door de ogen van een atheïst leest, valt vooral de soms tomeloze agressie in de vorm van oorlogen en moorden op, maar in diezelfde bijbel kan men ook het verhaal van de barmhartige Samaritaan en de parabel van de verloren zoon vinden. En hoewel vrijzinnig humanisten graag

zorg dragen voor elkaar, zijn ook zij niet volledig immuun voor haat en voor populistisch of extreemrechts gedachtegoed.

Onlangs leerde ik Ben Wuyts wat beter kennen, toen hij mij en Marc Mortier een aantal exemplaren van zijn boek ter beschikking stelde. Hij is een rustig en aimabel man, waarmee men aangenaam van gedachten kan wisselen. Wenst u zelf zijn boek te lezen? Stuur dan een mailtje naar ard.moer@gmail.com en ik bezorg u een exemplaar in het Vrijzinnig Huis Koksijde.

Ard Van Moer

BEN WUYTS

**Recht op waarheid en democratie.
Verzamelde opstellen.**

2024

88 p.

ISBN 978 94 6498805 5

In de kijker

Het tweede koppel van onze zondagse kaarters in het VHK wordt gevormd door Jean-Pierre Seghers en Monique Claus. We kennen Jean-Pierre en Monique als twee zeer rustige en vriendelijke personen. Uit het gesprek blijkt dat ze zeer actief zijn in het verenigingsleven en vooral twee mensen zijn waar je als vereniging kan op vertrouwen. Een echte West-Vlaming en een Oost-Vlaamse die hun geluk vonden in Koksijde. We zetten ze even 'In de kijker'.

Jean-Pierre Seghers
& Monique Claus

Jean-Pierre en Monique, vertel iets over jezelf.

Jean-Pierre: Mijn naam is Jean-Pierre Seghers en ik ben een rasechte West-Vlaming, geboren in Ieper. Mijn vrouw Monique Claus is afkomstig uit het Oost-Vlaamse Hamme. We hebben elkaar leren kennen via gemeenschappelijke vrienden toen we beiden in Brussel werkten. We voelden dat er meteen een klik was en inmiddels zijn we al 52 jaar gehuwd.

Na mijn humaniora in het Koninklijk Atheneum Ieper kon ik onmiddellijk beginnen op het toenmalig Ministerie van Volksgezondheid en Gezin, Dienst Huisvesting van minister Gust Breyne. Toen ik slaagde bij het Ministerie van Financiën werd ik aangesteld op de Directie der Douane en Accijnzen in de Picardstraat te Brussel. Ik had het geluk dat er een nieuw douane-entrepot geopend werd in Roeselare en zo kon ik vroeger dan verwacht dichterbij huis aan het werk. Na 41 jaar dienst heb ik mijn loopbaan beëindigd als Fiscaal Deskundige bij de Controle-sectie der Accijnzen in Poperinge.

De Westkust viel onder mijn ambtsgebied en zo is de aantrekkingskracht van de zee ontstaan. Een paar vakanties in Koksijde later hebben we de knoop doorgehakt en we besloten in 1999 ons definitief in Koksijde te vestigen.

Monique: Ik ben dus Monique en ben na mijn humaniora op het Koninklijk Meisjeslyceum in Dendermonde begonnen op het Ministerie van Openbare Werken in Brussel. Van Brussel ging het naar Kortrijk op de Dienst Waterwegen en na 12 jaar kon ik aan de slag in Ieper bij de Regie der Gebouwen waar ik ook mijn carrière beëindigde als Bestuursassistent.

In welke verenigingen zijn jullie actief of actief geweest?

Eenmaal in Koksijde probeerden we zo vlug mogelijk bij het sociale leven betrokken te worden en sloten we ons aan bij diverse verenigingen, zoals Het Vrijzinnig Huis Koksijde, S-Plus, de kruiers De Spanjaardbank, 55+Actief en natuurlijk De Koninklijke Orde van de Paardevissers.

Wat zijn je hobby's?

Onze hobby's zijn onder andere reizen, fietsen, kaarten, kruiswoordraadsels oplossen en lekker eten.

Je kunt wel zeggen dat we echte levensgenieters zijn. Reizen hebben we altijd gedaan en zolang de gezondheid het toelaat zullen we dat zeker blijven doen, hoewel de reizen naar verre landen toch fel verminderd zijn. Het lange vliegen is niet meer aan ons besteed.

Heb je een speciale hobby, Monique?

Monique: Naast onze gemeenschappelijke hobby's ben ik graag bezig in de keuken. Ik kook heel graag en wat je graag doet doe je meestal goed! Mijn echtgenoot is mij daar blijkbaar zeer dankbaar voor!

Vanwaar je engagement bij de Orde van de Paardevissers?

Jean-Pierre: Toen we nog in Ieper woonden ben ik enkele jaren secretaris geweest van een liefhebbersvoetbalclub. Na de ontbinding van de club had ik mij voorgenomen nooit meer in een of ander bestuur te treden. Maar het kan anders verlopen. De Koninklijke Orde van de

Paardevisserij heeft daar anders over beslist. Ik was al lang sympathisant van de Orde en we probeerden zo veel mogelijk bij hun activiteiten aanwezig te zijn. In maart 2023 werd ik volwaardig dignitaris en toen ze op zoek waren naar een nieuwe penningmeester heb ik na enig aandringen die functie aanvaard. De Koninklijke Orde van de Paardevisserij is een hechte vereniging waar iedereen zich voor 100% inzet. Onze bisque van garnalen en onze paella zijn alom bekend en geliefd. Zo wordt ook ieder jaar soep gemaakt voor de Spina Bifida (open rug) en paella voor de MS Liga.

Een zondagvoormiddag kaarten in het VHK is een vast gegeven voor jullie.

Als het enigszins kan, zijn wij op zondag op post in het Vrijzinnig Huis Koksijde. Samen met vrienden leggen we dan een kaartje (manillen) en worden een of meerdere glaasjes geconsumeerd. We leggen dan een vaste som in onze pot en als er genoeg geld is, gaan we eens lekker uit eten.

Vanwaar je betrokkenheid in de vrijzinnige werking?

Jean-Pierre: Hoewel ik van thuis uit katholiek opgevoed werd, met een eerste en plechtige communie, hebben de kerk en het geloof in het algemeen mij nooit kunnen boeien. Dus was de overstap naar de vrijzinnigheid niet echt moeilijk.

Drie belangrijke waarden van het vrijzinnig humanisme, vrijheid, gelijkheid en solidariteit, liggen me nauw aan het hart. Mijn motto is: blijf jezelf met respect voor een ander!

Wat is vrijheid voor jullie?

Vrijheid is doen en laten wat je wilt!

De coronacrisis heeft ons een tijd anders doen leven. De opgelegde beperkingen hebben de mensen onrustig, kwaad, zelfs bang gemaakt.

Onze vrijheid waren we toen wel eventjes kwijt.

Hoe ziet een ideale maatschappij er voor jullie uit? Hoe kijk je naar de maatschappelijke problemen van dit moment?

Een ideale maatschappij zal waarschijnlijk nooit bestaan. Iedereen heeft daar zijn eigen mening over. Laat ons beginnen met een wereld zonder oorlog. Geen toestanden zoals in Oekraïne en Gaza meer en hopen op het gezond verstand van onze wereldleiders.

De hedendaagse maatschappelijke problemen zoals migratie, armoede, klimaat en criminaliteit houden de gewone mens natuurlijk ook bezig. De oplossingen liggen niet voor de hand. De overheden treffen schuld, maar zijn wij allemaal misschien ook niet een beetje medeverantwoordelijk voor sommige van die problemen?

Vrije meningsuiting blijft een actueel onderwerp. Waar liggen de grenzen voor jullie?

De vrije meningsuiting is in ons landje gelukkig nog altijd van toepassing. We mogen nog altijd zeggen en schrijven wat we willen en dat kan van veel landen al niet meer gezegd worden. De verrechtsing van de maatschappij zal daar zeker geen verbetering in brengen. Discriminatie en racisme zijn van alle tijden. De sociale media spelen daar tegenwoordig wel een grote rol in. Het is al te gemakkelijk om van achter het computerscherm iemand te beschuldigen of haatzaaiende uitspraken te doen.

Is er nog tijd voor iets anders, of welke dromen hebben jullie nog?

Echte dromen of grote toekomstplannen hebben we niet meer. Gezond blijven, genieten en alles meepikken wat nog kan.

CARPE DIEM !!!

Marc Van Muylem

Kunst - Zinnig

een initiatief van

I - VERBONDENHEID/VERBINDING

**Debora De Wint & Mia Reynaert in dialoog
met Aagje Vanoverbeke & Hélène Viaene**

vrijdag 18 oktober | 19.30 | vernissage

welkom door Joeri Stekelorum, voorzitter Vrijzinnig Huis Koksijde
toelichting bij de werken door Els Desmedt, ere-directeur Westhoekacademie, curator
receptie

zaterdag 19 oktober | doorlopend 14.00 – 17.00

mogelijkheid tot bezoek aan de tentoonstelling, demonstraties
15.00 | in gesprek met de kunstenaars (koffie)

zondag 20 oktober | doorlopend 10.00 – 17.00

11.00 – 12.00 | Luisterconcert met leerlingen van StapWest
12.00 – 13.30 | aperitiefmoment
15.00 | in gesprek met de kunstenaars (koffie)

Locatie | Vrijzinnig Huis Koksijde, Galloperstraat 48, 8670 Koksijde

Info | info@vrijzinnighuiskoksijde.be

Inschrijven | inschrijven voor de vernissage via info@vrijzinnighuiskoksijde.be, voor 14 oktober

Kostprijs | gratis, met uitzondering van de dranken tijdens het aperitiefmoment op zondag

KUNST-ZINNIG is een initiatief van Vrijzinnig Huis Koksijde, dat lokale kunstenaars een forum biedt om met elkaar én met het publiek in dialoog te gaan. Een happening waar verbinding tussen mensen en de deelnemende kunstenaars het doel is, naast reflecteren door én participeren van het publiek. Communicatie én beleving staan centraal. Kijken én zien... Een eigen-zinnig project. Elk jaar staat een ander vrijzinnig-humanistisch thema centraal.

avatars drones robots virtual reality lezingen

eEnergy audit games workshops infostanden demo's

Za 19.10.2024

VLC De Geuzetorre
Kazernelaan 1 Oostende
10u30 - 22u

● ● FESTIVAL VAN INNOVATIE &
EDUCATIE VOOR ELKE GENERATIE

TechWijs

ONTDEK EN BELEEF NIEUWE TECHNOLOGIE!

De Nacht 2024

Ideeënfestival Nacht van de Vrijdenker 2024 krimpt in ruimte en strekt uit in tijd.

Geen zwart gat voor ons, nu onze festivallocatie het komende jaar een pak zalen restaureert. We gooien ons beproefd concept om en vullen de Theaterzaal van 11.00 tot 23.00 met wijze filosofen, baanbrekende wetenschappers en jonge, verfrissende opiniemakers. Minder ruimte, evenveel massa!

Verwacht je aan een marathon aan debatten, lezingen en panelgesprekken rond filosofie, maatschappelijke vraagstukken, wetenschap en kritisch denken.

In welke vorm dan ook, de Nacht brengt een wervelwind aan inzichten en ideeën die je geest stimuleren, opent nieuwe perspectieven en biedt verdieping op het scherpst van de snee.

Zaterdag 23 november 2024

11.00 – 23.00 (deuren: 10.30)

De Vooruit

(Sint-Pietersnieuwstraat23, 9000 Gent)

Save the date

De ticketverkoop gaat van start op woensdag 18 september 2024.

Meer info volgt binnenkort op
www.nachtvandeVrijdenker.be en op onze sociale media

NACHT VAN DE VRIJ DENKER

Ideeënfestival

23/11 2024 11:00 > 23:00
DE VOORUIT

EEN WERVELWIND AAN INZICHTEN EN
IDEEËN ROND FILOSOFIE, KRITISCH DENKEN,
MAATSCHAPPELIJKE DEBATTEN EN WETENSCHAP

www.nachtvande vrijdenker.be

Een initiatief van

In samenwerking met

viervulvier

BOEKHANDEL
WALRY

Met de steun van

de mens:nu
in verrijping humanistisch

Vrijzinnig Huis Koksijde
Galloperstraat 48, 8670 Koksijde
Tel. 058 52 08 94
vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com

huishvandeMens Koksijde
Galloperstraat 48, 8670 Koksijde
Tel. 058 52 08 94
koksijde@demens.nu

Willemsfonds Koekelare
contactpersoon: André Laveyne
Brugse Heirweg 17
8680 Koekelare
Tel. 051 58 07 41
andre.laveyne1@telenet.be

huishvandeMens Diksmuide
Esenweg 30, 8600 Diksmuide
Tel. 051 55 01 60
diksmuide@demens.nu
www.demens.nu

**Willemsfonds
Veurne-De Panne-Koksijde**
contactpersoon: Ivan Winnock
Sasstraat 7, 8630 Veurne
Tel. 058 31 23 57
ivan.winnock@skynet.be

Vrienden van het GO! Westhoek
contactpersoon: Annie Decler
14e Artilleriestraat 7
8600 Diksmuide
Tel. 051 50 15 33
vriendengo.westhoek@gmail.com

**Humanistisch Verbond
Westhoek**
Contactpersoon:
Van Muylem Marc
Coosemanslaan 2 GV 01
8670 Koksijde
0498 56 61 30

**Humanistisch Verbond
Koekelare-Diksmuide**
contactpersoon:
André Laveyne
Brugse Heirweg 17
8680 Koekelare
Tel. 051 58 07 41
andre.laveyne1@telenet.be

**Mensen & Wetenschap
Westkust**
contactpersoon:
Marc Mortier
Astridplein 3-401
8670 Koksijde
Gsm 0475 97 21 98
marc-mortier@telenet.be

Panne Instituut

Comité vzw Panne Instituut
contactpersoon:
Eddy Deboyser
Duinhoekstraat 98
8660 De Panne
Tel. 058 41 22 19
Gsm 0473 89 39 14
deboyser.eddy@skynet.be

**Vermeylenfonds
Koksijde-Oostduinkerke**
contactpersoon: Maurits
De Picker, Koninklijke Baan
190A/301, 8670 Koksijde
Gsm 0477 29 38 37
depicker.maurits@skynet.be